

5. Alap kérdőív a komplex kommunikációs igényű személyek vizuális funkcióinak felméréséhez

Érintett személy neve	
Kérdőívet felvevő személy neve	
Kérdőívet felvevő személy kapcsolata az érintett személlyel	
Felvétel dátuma	

A kérdőív célja

A kérdőív felvétele abban az esetben javasolt, ha az AAK-oktatás során felmerül a gyanú, hogy az érintett személy esetében látássérülés vagy vizuális feldolgozási zavar van jelen. A kérdőív kitöltéséhez nem szükséges látássérült szakos gyógypedagógusi végzettség. Ajánlott olyan szakembereknek, akik AAK-oktatást, -fejlesztést végeznek.

A kitöltés menete

Mindkét táblázatot a szakember tölti ki! A vizuális funkciók felméréséhez strukturált megfigyelési helyzet javasolt. A hiányzó információkat a felmérési helyzeten kívüli megfigyeléssel – például szabad játék, evési helyzet, tájékozódás/közlekedés stb. –, kikérdezéssel, valamint a személy dokumentációjának áttanulmányozásával kaphatjuk meg. Azokra a kérdésekre, amelyekre egyszeri helyzetben nem kapunk választ, érdemes további megfigyelési helyzeteket tervezni, másrészt kikérdezni az érintett személy környezetében lévő családtagokat, egyéb szakembereket.

A felméréshez ajánlott eszközök:

- ismert használati vagy személyes tárgyak,
- ismert fogalmak képei 20 × 20cm – 2 × 2 cm nagyságban; fényképek, színes ábrák, fekete-fehér ábrák, PCS képek kontrasztos háttérrel és kevésbé kontrasztos háttérrel,

- egyszínű tárgyak, képek (min. 6 fő színben: fekete, fehér, piros, zöld, sárga, kék),
- fényforrások (elemlámpa, világító tárgyak, melyek hangot lehetőleg nem adnak),
- a tárgyakkal, képekkel kontrasztos egyszínű alátétek.

Súlyos látássérülés esetén érdemes a kapcsolatot felvenni látássérült személyek oktatásában, fejlesztésében vagy rehabilitációjában jártas szakemberrel. Pontosabb és differenciáltabb vizsgálat szükségessége esetén forduljon az alábbi szolgáltatókhoz:

- FPSZ Látásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye – gyermekek esetében
<http://fpsz.hu/fpsz-latasvizsgalo-gyogypedagogiai-tanacsado-korai-fejleszto-oktato-es-gonдозo-tagintezmenye/>
- Vakok Állami Intézete – felnőttek esetében
<http://vakokintezete.hu/szolgaltatasok/latasvizsgalat-oflak/>
- Szemléletmód Rehabilitációs Központ – felnőttek esetében
www.szemleletmodrehab.hu

ITEM	Dátum	Dátum	Dátum	Megjegyzés	Kimenet
	Értékelés I (igen) – N (nem)				
Látássérüléssel kapcsolatos alapadatok					
Van-e látássérüléssel kapcsolatos diagnózisa?					
Visel-e szemüveget?					
Amennyiben igen, milyen erősségű dioptriával?				Jobb szem: Bal szem:	
Visel-e takarást bármelyik szemem?				Jobb szem: Bal szem:	
Történt-e funkcionális látásvizsgálat?				Hely, dátum:	
Tartalmaz-e a diagnózis közeli V-(vízus) értéket?				Jobb szem: Bal szem:	Amennyiben a korrigált (segédeszközzel ellátott) V: 0,1–0,33 közötti, érdemes kontrasztos és 5 × 5 cm képeket, tárgyakat alkalmazni a kezdetekben.
Tartalmaz-e a diagnózis távoli V-értéket?				Jobb szem: Bal szem:	
Tartalmaz-e a diagnózis vizuális feldolgozási zavart, például cerebrális látássérülés vagy agyi eredetű látássérülés megevezéssel?					Amennyiben igen, érdemes látássérüléssel foglalkozó szakemberhez fordulni.
Egyéb, látást korrigáló segédeszközt használ-e?				Mit?	

ITEM	Dátum	Dátum	Dátum	Megjegyzés	Kimenet
	Értékelés I (igen) – N (nem)				
A vizuális funkciókkal kapcsolatos alapadatok					
Tapasztalható-e különös vizuális viselkedés, mint például a szem nyomása, kéz vagy ujjak mozgatása a szem előtt stb.?					
Nystagmus (szemtekerezgés) megfigyelhető-e?				Jobb szem: Bal szem:	A fixálás ilyen esetben nehezített, ezért sok esetben taktilis eszközök használata szükséges.
Arcát fordítja a fényforrás irányába.					
Vizuális reakcióideje átlagos.					
Vizuális reakcióideje az átlagosnál hosszabb.					Amennyiben igen, a válaszok estében a kivárási szükségesség. Továbbiakban ennek fejlesztése javasolt.
Vizuális figyelme nagyon rövid ideig 1-3 másodpercig fenntartható.					Amennyiben igen, AAK-használat előtt fejlesztése szükséges.
Vizuális figyelme hosszabb néhány percre, vagy annál is tovább fenntartható.					
Vizuális teljesítménye feltűnően hullámzó.					Amennyiben igen, ez utalhat vizuális feldolgozási zavarra is. Mindenképpen további felmérést igényel.
Mozgó tárgyat követ minden irányban – fel-le; balra-jobbra.					Szükséges meggyőződni a látóteréről, ez a kommunikációs eszköz/mód pozicionálásánál fontos szempont.
Mozgó tárgyakat 1-2 méterig követi.					

ITEM	Dátum	Dátum	Dátum	Megjegyzés	Kimenet
	Értékelés I (igen) – N (nem)				
A vizuális funkciókkal kapcsolatos alapadatok					
Főbb testrészeket vizuálisan megkülönbözteti.					Ezek megerősítése szükséges gesztusjelek, gesztusok tanításához.
Kézmozdulatokat nézi, követi.					Ezek megerősítése szükséges gesztusjelek, gesztusok tanításához.
Ismerős arcot felismer (hang nélkül!).					Ezek megerősítése szükséges személyek képekkel történő jelöléséhez.
Az arcuk alapján megkülönbözteti a személyeket.					Amennyiben igen, érdemes próbálkozni több személy képpel történő jelölésével.
20 x 20 cm-es nagyságú ismerős (nem hangot adó) tárgyat felismer: pl. mosolyog rá, értenyúl, használja új helyzetben is.					Amennyiben igen, tárgyak/ tárgyszimbólumok használata célszerű.
20 x 20 cm-nél kisebb, 5 x 5 cm-es méretű tárgyra ránéz, nyúl érte, hosszasan nézi.					Amennyiben igen, kisebb méretű tárgyak /tárgyrészletek és tárgyszimbólumok bevezetésével érdemes próbálkozni.
5 x 5 cm-nél kisebb tárgyra ránéz, nyúl érte, hosszán nézi.					Amennyiben igen, kisméretű tárgyak/ tárgyrészletek és tárgyszimbólumok bevezetésével érdemes próbálkozni.
Tekintetváltással két egymástól legalább 20 cm-re megmutatott vagy elé rakott tárgyat megnéz, vagy nyúl értük.					Amennyiben igen, két vagy több tárgy/ tárgyszimbólum használata javasolt kérésí és választás helyzetekben.
Színeket felismeri, megkülönbözteti.					Amennyiben igen, a színes alaplapokat lehet használni a szimbólumok alá pl. főbb tevékenységek megkülönböztetésére (étkezés, higiénia, szabadidő stb.).

ITEM	Dátum	Dátum	Dátum	Megjegyzés	Kimenet
	Értékelés I (igen) – N (nem)				
A vizuális funkciókkal kapcsolatos alapadatok					
Egyértelműen jobban preferálja a színes ábrákat.					Amennyiben igen, a képek és szimbólumok megválasztásánál figyelembe kell venni!
Egyértelműen jobban preferálja a fekete-fehér ábrákat.					Amennyiben igen, a képek és szimbólumok megválasztásánál figyelembe kell venni!
Kontrasztos háttér mellett jobb a képek, tárgyak felismerése.					Amennyiben igen, a képek és szimbólumok megválasztásánál erre ügyelni kell!
10 × 15 cm-es képeket felismer, adekvát ráutaló magatartást tesz, pl. utánozza a tevékenységet, tárgyat, megfelelő irányba (tárgyra, személyre) mutat.				A megfelelő aláhúzendó! Fényképek, színes rajzok, fekete-fehér kontúrrajz, PCS ábrák, egyéb, éspedig:	Amennyiben igen, képek/képi szimbólumok használata javasolt.
5 × 5 cm-es képeket felismer, adekvát ráutaló magatartást tesz, pl. utánozza a tevékenységet, tárgyat, megfelelő irányba (tárgyra, személyre) mutat.				A megfelelő aláhúzendó! Fényképek, színes rajzok, fekete-fehér kontúrrajz, PCS ábrák, egyéb, éspedig:	Amennyiben igen, képek/képi szimbólumok használata javasolt.
3 × 3 cm, vagy annál is kisebb képeket felismer, adekvát ráutaló magatartást tesz, pl. utánozza a tevékenységet, tárgyat, megfelelő irányba (tárgyra, személyre) mutat.				A megfelelő aláhúzendó! Fényképek, színes rajzok, fekete-fehér kontúrrajz, PCS ábrák, egyéb, éspedig:	Amennyiben igen, képek/képi szimbólumok használata javasolt.